סח: חטאת העוף פרק שביעי זבחים

תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שיבשה גפה שניסמית עינה ושנקטעה רגלה מטמא בבית הבליעה זה הכלל כל שפסולו בקודש אינו מטמא בבית הבליעה לא היה פסולו בקודש מטמא בבית הבליעה: **גמ'** אמר רב שמאל ולילה אין מטמאין בבית הבליעה זר וסכין מטמאין בבית הבליעה מאי שנא שמאל דאית ליה הכשירה ביוה"כ ולילה אית ליה הכשירה באיברים ופדרים זר נמי אית ליה הכשירה בשחיטה שחיטה לאו עבודה היא ולא והא"ר זירא שחיטת פרה בזר פסולה ומחוי רב עלה אלעזר וחוקה שאני פרה דקדשי בדק הבית היא ולא כל דכן הוא קדשי בדק הבית בעו כהונה קדשי מזבח מיבעיא אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה ונילף מבמה מבמה לא יליף ולא והתניא מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא זאת תורת העולה סמיך ליה ורבי יוחנן אמר זר אין מטמא אבית הבליעה סכין מטמא אבית הבליעה תנן כל הפסולין שמלקו מליקתן פסולה בשלמא לר' יוחנן כל לאיתויי זר אלא לרב כל לאיתויי מאי לאו לאיתויי שמאל ולילה בהדיא קתני תני והדר מפרש תא שמע זה הכלל כל שהיה פסולו בקודש אינו מטמא בגדים אבית הבליעה בשלמא לרבי יוחנן כל לאיתויי זר אלא לרב לאיתויי מאי

דלא

תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן. אין ראויין לקרבן והוו להו כמליקת חולין דתנא בהכל שוחטין (חולין דף כב.) תורין גדולים ולא קטנים בני יונה קטנים ולא גדולים דלא אישתמיט קרא וכתב מן היונה ומן בני התורים ואימתי תורין כשירין משיזהיבו ואימתי בני יונה פסולין משיצהיבו נוצה מוזהבת שסביב הצואר: **שנסמית עינה.** דה"ל מחוסר אבר והקריבהו נא לפחתך וכי אמרינן אין תמות וזכרות בעופות לענין דוקין שבעין הוא דקאמרינן: **שפסולו בקדש.** שבאה לעזרה בהכשרה ופסלה: **גמ' שמאל ולילה.** מלק בשמאל או בלילה: **זר.** והוא הדין לאונן וערל וכל הפסולין: **ביום הכפורים.** נוטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו ולילה נמי מאי שנא דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה באיברים ופדרים: **אלעזר.** כתיב בשחיטתה וכתיב חוקה לעכב: **דקדשי בדק הבית היא.** ועל כרחך אין עבודות שלה חשובות עבודה: **ונילף מבמה.** שהזר כשר בה למלוק עופות לכתחילה דאין כיהון בבמה כדתנן בפ' בתרא (לקמן דף קיג.) וכיון דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה בעלמא יטהר כאן מידי נבילה: **מבמה לא ילפינן.** במקדש דבמה כחול היא לגבי מקדש: **ורבי יוחנן אמר מלק זר אינו מטמא בבית הבליעה.** דילפינן מבמה: **סכין מטמא.** דלא מליקה ולא שחיטה היא ודכוותה לא אשכחן הכשירה: **לאיתויי שחיטת קדשים בפנים.** דלא מטמיא דבמתני' לא תנן לה: **כללא דסיפא לאיתויי מליקת חולין בחוץ.** דמטמיא דלא

ושניםמית עינה. היינו שנקטעה דממוסר אבר וממעטינן לה בפ"ק דקידושין (דף כד:) מדכתיב מן העוף ולא כל העוף פרט לשיבש גפה ולא כמו שפירש בקונטרס משום הקריבהו נא לפחתך וא"ת ל"ל קרא לממוסר אבר הא אפילו לבני נח אסור כדדרשינן לקמן פ' בתרא (דף קטו.) ופ"ק דע"ז (דף ה:) הבא בהמה שחיין ראשי איברים שלה וי"ל דאי לאו דכתיב קרא בישראל הוה מוקמינן קרא דבני נח לישראל ולא לבני נח כדאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מצוה שנאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח א"נ הוה אמינא דכיון דאישתרי בעל מום בעופות לישראל טפי מבהמה אישתרי אפי' מחוסר אבר א"נ הוה מוקמינן מכל החי דכתיב בבני נח דדוקא בהמה שמלינו שנאסר בה מום לישראל: **אמר** רב שמאל ולילה כו'. כולה הך סוגיא כר"ש כדפרישית במתני' ושמאל ולילה דאין מטמאין דאם עלו לא ירדו וזר וסכין דמטמאין (ירדו) לר"ש דכיון דאירע פסול [קודם שחיטה] כמו דתנקינהו דמי וירדו דאין פסולן בקודש שלא נתקדש בכלי וכל שפסולו בקודש דלא ירד היינו שאירע פסול משנשחט ונתקדש בקדושת כלי ולא כמו שפי' בקונטרס לקמן בפ' המזבח מקדש (דף פד.) אין פסולו בקודש שאירע פסול קודם ביאתו לעזרה כגון רובע ונרבע דנרבע בעזרה מאי איכא למימר ועוד דשחיטת דרום ר"ל במעילה [דף ג:] דתרד לר"ש ולאו דוקא ר"ש רובע ונרבע דה"ה זר במליקה ובקמילה תרד דעל כרחיך למאי דבעי למימר רבה דשחיטת דרום תרד לר"ש ושמאל ולילה דאין מטמאין בבית הבליעה ואם עלו לא ירדו טעמא בכל מקום כדמפרש הכא שמאל דאית ליה הכשר' ביום הכפורים ולילה לאיברים ופדרים ורבי יהודה ממעט לילה אע"ג דאית ליה הכשר' ושמאל נמי ה"ל הכשר' וממעט דאין לומר דלא ממעט אלא ג' דברים משום דתלתא מיעוטי כתיבי דהא מלקה זר ובעל מום תרד לר' יהודה וכן שחיטת דרום וא"ת ומה בין שחיטת דרום לרבי יהודה לפסח ותודה שלא לשמו דרום נמי כשר בשאר קדשים וי"ל דדרום דמי לנשחט בחוץ דתרווייהו פסולי מקום ומהאי טעמא היה רוצה לומר רבה לר"ש דתרד וא"ת דהכא משמע דלרב לא הוי פסול זר כפסול שמאל ובפ"ק דמנחות (דף ו.) משווה להו לענין אם קמץ יחזיר וי"ל דהתם אין תלוי בהכשר דהא מכשר ר' יהודה בן בתירא בכל הפסולין כולן. הגה"ה נ"ל פירוש דכל שפסולו בקודש היינו כל שפסולו כשר בעלמא בקודש דהא לשון זה תנן לקמן בפ' המזבח מקדש (דף פד.) גבי אם עלו לא ירדו והתם נמי מפרש לכל אותם שלא ירדו היכן כשרים בעלמא ולעיל פ"ה (דף נא.) מפרש להו לן בדם כשר שהרי לן כשר באימורים וכן כולהו ובשמעתא נמי מפרש מ"ש שמאל דאינו מטמא דאית ליה הכשיר' ביוה"כ ולילה באיברים ופדרים וזר וסכין מטמאין דלית להו הכשיר' בעלמא ור' יוחנן דאמר מליקת זר אין מטמאה משום דאית ליה הכשירא או בשחיטה או בבמה וכן בהמה בעלת מום דלא תרד לר"ע בדוקין שבעין הואיל וכשר בעופות ולרבנן נמי אי משכחת ליה בבהמה הכשירא לא תרד ולרבי שמעון נמי בעי הכשירא בעלמא דהיינו פסולו בקודש ולהכי תנן גבי אתנן וכלאים ירדו דלית להו הכשירא בעלמא והא דר' יהודה בעלמו אומר מפני מה לן בדם כשר שכשר באימורין [ולן] באימורין [שכשר] בבשר לאורויי דשאר עבודות ילפינן מלכתחילה או מבמה אבל עבודות דם לא ולהכי קאמר ירדו בג' דמכשירן ר"ש דאינו חושש כיון דמשכח הכשירא בשום מקום אבל עבודות דם שפיר יליף ר' יהודה מעבודות דם אפי' מהכשירן ולהכי שלמעלה שלמטה שבפנים שבחוץ לא ירד וטריפה ירד אפי' לר"ש אפי' לר"ע דיליף בהמה מעוף אע"ג דאשכחן הכשירא בעוף טריפה במליקה אם מתרץ התם מצוותו בכך הא ילפינן שמאל לא ירד מהכשר דיוה"כ י"ל דתרתי לא ילפי בהמה מעוף וגם שלא בהכשרו ממצוותו בכך אי נמי לא ילפינן פסול של קודם שחיטה כגון טריפה ממליקה שאינו דוגמתו לא אירע קודם שחיטה וכמדומה לי שכן פירש לנו רבינו הקדוש נ"ע ולא כמו שבפנים וא"כ אין מטמאין בגדים אבית הבליעה וגם אם עלו לא ירדו הא כהא תליא דהא לישנא דכל שפסולו בקודש גבי תרווייהו תנן לה וברים מעילה [דף ג.] נמי מדמה להו לתרווייהו ושחיטת עוף קדשים בפנים דאמרינן בסמוך אין מטמאין אע"ג דתרד כדמוכח בפרק השוחט והמעלה (לקמן דף קיא.) דפטר ליה אם העלהו אחרי כן בחוץ ואם לא ירדו בפנים היה חייב בחוץ כדאיתא בפ"ב התם איכא קרא בסמוך למימר אין מטמאין והא דאמרינן בשחיטת דרום דילדו לרבי יהודה פ"ק דמעילה (דף ג:) אע"ג דאית ליה הכשירא דקדשים קלים ודמים שלמטה למעלה לא ירד אף לר' יהודה מ"מ כיון דשחיטתן חוץ למקומן חשיבי כשוחט חוץ והוו כמאן דתנקינהו דמי ומליקת פסול דקאמר בסמוך אין מטמאה אין נ"ל כפירש"י שפירש בעל מום שכשר לעבודה ואפילו בבמה כדאשכחן (דמוכח) לעיל ריש פ"ב (דף טו.) דפריך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה אבל מליקת פסול הייתו או אונן או טמא או פסול אחר דאישתרי בעלמא ונשפך דמה מן האומר דלא ירדו משום דלכבר נעשית כל השחיטה כהוגן. ברו"ך: **דאית** ליה הכשירה ביוה"כ. הוה מצי למימר בהולכת אברים אלא כיון דמשכח יוה"כ בעבודה דמעכב כפרה נקטיה: **שחיטה** לאו עבודה היא. פירשתי לעיל בסוף פ"ק (דף יד:): **ונילף** מבמה. פי' כיון דמכשרת לילה אע"ג דאין פסולו בקודש משום דאית ליה הכשירה א"כ זר נמי כיון דאית ליה הכשירה והוה מצי לשנויי דלתיא כמ"ד (לקמן דף קטו.) דאין מנחה ועופות בבמה ובריית' דתניא לקמיה כרבי יוחנן לא קשיא לדידיה דאתיא כמ"ד דיש מנחה ושמא משמע ליה דאי ילפא מבמה ילפינן אפי' מנחה ועופות כיון דאיכא הכשירא מיהא לזר: **וכי** תימא מבמה לא יליף והתניא מנין ליוצא כו'. אע"ג דהך ברייתא כר' יהודה כפ' המזבח מקדש (לקמן דף פד.) מ"מ כיון דר' יהודה דמחמיר יליף מבמה כל שכן ר"ש ומשני אזאת תורת העולה סמיך דמרבינן כל דבר שיש לו הכשר אע"ג דלית ליה הכשר אלא בבמה מיהו עבודת הדם לא יליף ר' יהודה דהא ממעט נשחטה בלילה ויליף דמה וכן שחיטת דרום: **אלא** לרב לאתויי מאי. וליכא למימר לאתויי חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושלא לשמו דלא תני במתניתין דהא מקל ומוזר אתו דמליקה לילה לרבי יהודה תרד אינה מטמאה כל שכן הנך דלא תרד לר' יהודה דלא מטמו:

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פי"ז מהל' פסה"מ הל"ג ופ"ג מהל' איסורי מזבח הלכה א:
ג מיי' פ"א מהל' פרה הל' יא ופי"ד שם הלכה יז:

תורה אור השלם

1. צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: ויקרא ו, ב

מוסף רש"י

לא היה פסולו בקדש. אלא שאירע לה קודם שהוקדשה ומלקה מטמא בגדים אבית הבליעה (מעילה ג.). ולילה כו' באברים ופדרים. אלו על מוקדה על המזבח כל הלילה ויכול להקטירן כל הלילה (פסחים סח.). קרבנות שנזרק דמן ביום, מותנן להעלות כל הלילה (ברכות ב.). בשחיטה. כדאמרי' והקריבו בני אהרן את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בזר (מנחות ו:). שחיטה לאו עבודה היא. מלאכשרי כל הפסולים (לעיל יד:). ומחוי רב עלה. לפרושי טעמא למלתא, מ"ט פסולה: אלעזר וחוקה. דכ' בשחיטתה ושחט אותה אל אלעזר הכהן ושחט, וכתיב בה בפרה חוקה, וכל היכא דכתיב חוקה עכובא (לעיל יט.). דקדשי בד"ה היא. כלומר אין בה קדושת המזבח אלא קדושת דמים בעלמא. שהרי שחיטתה בכהן ומתחה, הלכך אין בה עבודות שלקוח בה וכל העבודות שיש בה (יומא מב.). דטעמא דשחיטתה פסולה בזר לאו משום דעבודה היא, דהא קדשי בד"ה היא דלא שייכא בהו עבודה, אלא גזה"כ היא דזר פסול בה: אמר רב שישא כו'. לעולם לאו עבודה היא והאי דבעיא כהן גבי פרה אלימא גזה"כ היא (מנחות ו:). אמראות נגעים. דכ' והובא אל אהרן הכהן (יומא מג.). מנין ליוצא. מאימורי חטאת ועולה חוץ לקלעים, שאע"פ שהיא פסול, כדאמרי' בפי' הלך נולין מהן לא הובא את דמה אם עלה לא ירד (מנחות מח:). שהרי יוצא כשר בבמה. שלא היו שם קלעים: תנא אזאת תורת העולה סמיך ליה. כלומר במסכת נדה תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו, והאי דנקט במה לאסמכתא בעלמא היא, אבל עיקר טעמא מהתם יליף (שם ו:):

נוסחאות רש"י כת"י

תורין. גדולים כשרים קטנים פסולין: בני יונה. קטנים כשרים גדולים פסולין תחלת תורין כשרים משיזהיבו תחלת בני יונה פסולין משיצהיבו כנפיים הלשונות סביב הצואר: ושיבש גפה. דמחוסר אבר פסול אף בעופות דהא דקיימא לן אין תמות וזכרות בעופות בנין דוקין שבעין שאין מומן ניכר אבל מחוסר אבר הקריבהו נא לפחתך: מטמא בבית הבליעה. דלא הוי מליקה דידהו למידי שאפילו אם עלו ירדו שאין פסולן בקודש וכל שאין פסולן בקודש אמרי' לקמן בפרק המזבח מקדש (דף פד.) אם עלה ירד יכיון שאין תורת אוכל האיסור לא ממעיט מהמשתמשי נבילה וטריפה: פסולו בקודש. כגון קדשים הכשרים אבל נפסלו בעבודתייהו: אין מטמאין. דהא הוי מליקה דידהו דאם עלו לא ירדו ומטמאת מליקה זו ותורת [illegible]

מסורת הש"ס

א) מעילה ג., ב) לעיל לד:, ג) [לעיל יד: וש"נ], ד) לעיל יד: ע"ש יומא מב. ע"ש מנחות ו: ע"ש, ה) עי' ירושי' יומא פ"ג ה"ו ובפ"מ, ו) [יומא מג. וש"נ], ז) לעיל נא. [לקמן פט. פד:] מנחות ו: מח:, ח) מלאכי א ח, ט) קידושין כד:, י) לעיל טו:, כ) יומא מז., ל) במדבר יט ב-ג, מ) שייך לדף שאח"ז, נ) [וע"ע תוס' ע"ז ה: ד"ה מנין], ס) בעי"ז מעילה ב., ע) עי' דף קט., פ) ד"ה הגה"ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושניםמית כו' ולא לבני נח. עיין חולין דף קב ע"א תד"ה תמות:

שינויי נוסחאות

א] והא"ר זירא אמר רב (שמכ"י). וכ"ה לעיל יח ב: ב] קדשי בדק הבית הוא עבודה כל"ל (חיו): ג] נ"ל וכי תימא מבמה (צ"ק): ד] העולה ריבה סמיך ליה (ב"ש): ה] פסולה ואין מטמאין בבית הבליעה (כ"י): ו] תיבת לאו ליתא בכ"מ: ז] נ"ל ולכתוב (צ"ק): ח] בכ"מ אסף שאין מומן ניכר: ט] נמי אשכחן ליה כו' כל"ל והשאר נמחק (שיה): י] מכל החי הבא כל"ל (שיה): יא] אבר והוה מוקמינן כו' כל"ל, ותיבת א"נ נמחק. וכן הוא בתוס' קידושין (כד ב) ד"ה ת"ל (צ"ק. תו"ש): יב] דוקא בבהמה כל"ל (שיה): יג] נ"ל דירדו (צ"ק): יד] נ"ל בשחישה (צ"ק). כ"ל במליקה (כ"י): טו] דוקא נקט ר"ש (שיה): טז] דע"כ לאו דוקא למאי כל"ל (שמכ"י). וגי' ל"ק דע"כ צריך לומר הכי למאי: יז] דממעט (באה"ם): יח] נ"ל שמאל כלי וא"ו (באה"ם): יט] הוה ממעט דאין כל"ל (שיה): כ] נ"ל דדרום (צ"ק): כא] שמאל ולילה כל"ל (שמכ"י): כב] נ"ל נמי מפרש (צ"ק): כג] ובשמעתין (שיה): כד] נ"ל לכתחילה מהדיר או מבמה (צ"ק). ועי' באה"ם. נ"ל לכתחילה מבמה (ב"ש): כה] חושש הא דמשכח כל"ל (צ"ק). וכה"ג מס' עפיי גי' שלו ע"ש: כו] למטה שבפנים בחוץ כל"ל (גליון): כז] דירד (צ"ק): כח] נ"ל שלא (שיה): כט] כ"ל ולא כמו שפי' הקונט' בפנים (תו"ש, שיה). והל"ק גר' ולא כמותו בפנים. ופי' שלא מלינו כמותו כשר בפנים: ל] גי' ל"ק דהא: לא] נ"ל הכא איכא וכו' דאין מטמאין (צ"ק): לב] נ"ל אין נ"ל פרש"י (שיה). ועי' רש"י שם לא בנוסח' מנ"י ד"ה מלקה פסול. ועי' כה"ג, ל"ק ותו"ש: לג] נ"ל ברטיטה. ותיבת כדאשכחן נמחק (שיה): לד] הכשירא תחכשר כל"ל (ב"ש): לה] ר' יהודה מבמה דהא כל"ל (שיה): לו] נ"ל ירדו (באה"ם): לז] כ"ה מליקת זר ופכין (ב"י): לח] לכאו' נ"ע דהרי בכמה יחיד כשנת היתר הבמות כשר בכל אדם ולא בעי בכור ולא היה עבודה בבכורות רק קודם הקמת המשכן (גליון): לט] נ"ל בשדות (שיה): מ] כ"ל בעבודות אחרות (שיה): מא] כ"ל הואיל ראשכחן ליה הכשירה בשחיטה (ב"י): מב] בכ"מ טפף דלא מליקה ולא שחיטה היא:

שיטה מקובצת

זה הכלל כל שהיה פסולו בקודש כו'. [illegible]

[illegible]